

821

**PROTOKOL  
O PREVENCIJI I POSTUPANJU  
U SLUČAJU NASILJA  
MEĐU DJECOM I NAD DJECOM U ŠKOLI**

**DIO PRVI – OPĆE ODREDBE****Član 1.**

Protokolom o prevenciji i postupanju u slučaju nasilja među djecom i nad djecom u školi (u daljnjem tekstu: Protokol) uređuju se prava, obaveze i odgovornosti, kao i načini postupanja direktora škole, stručnih saradnika, nastavnika/profesora, razrednika, učenika i roditelja, te ostalih zaposlenika škole u situacijama povećanog rizika i nasilja u školi, s ciljem zaštite učenika i svih zaposlenika.

**Član 2.**

Ovim Protokolom utvrđuju se postupci za uspostavu reakcije cijele škole, kako bi se djelovalo na sprečavanje, identificiranje, prijavljivanje i istraživanje svih slučajeva nasilja u obrazovnom sistemu u vrijeme održavanja odgojno-obrazovnog procesa u školskoj zgradi i njezinoj neposrednoj blizini: u vrijeme održavanja rekreativne nastave, ekskurzije, izleta i sličnih aktivnosti koje organizuje škola.

**Član 3.**

Protokol sadrži:

- a) općeprihvaćenu definiciju nasilja;
- b) sigurnosne mjere;
- c) mjere prevencije;
- d) nivoa nasilja i odgojne mjere;
- e) uloge i odgovornosti zaposlenika, učenika i roditelja;
- f) postupanje škole u slučaju vršnjačkog nasilja;
- g) postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje na nasilje u porodici
- h) postupanje škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi (zaposlenika škole, roditelja ili nepoznate osobe);
- i) postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi;
- j) postupanje škole u slučaju nasilja prema zaposlenicima škole od strane učenika škole;
- k) evidencija škole o situacijama nasilja;
- l) evidentni list o sukobima i nasilju u školi;
- m) obrazac za opis događaja nasilja, koji popunjava odrasla osoba koja je izazvala nasilje;
- n) obrazac službene zabilješke o nasilju u školi.

**DIO DRUGI – OPĆEPRIHVAĆENA DEFINICIJA NASILJA****Član 4.**

(1) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina.

(2) Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko i psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem ozljeđivanja, a koje se, nezavisno o mjestu činjenja,

može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i trajanju, te koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili skupina protiv pojedinca) i koje za posljedicu ima stvarno ili potencijalno ugrožavanje zdravlja, razvoja i dostojanstva ličnosti žrtve.

(3) Nasiljem se smatra neprimjereno, neetičko i nemoralno ponašanje prema djeci i odraslima, kao i svi oblici zanemarivanja i zlostavljanja kojima se (ne)svjesno i nasilno sprječava njihov zdrav razvoj i optimalno funkcioniranje.

(4) Zanemarivanje se u pravilu široko definiše, kao nebriga i propuštanje roditelja i/ili skrbnika da zadovolje djetetove emocionalne i razvojne potrebe, uključujući potrebu za odgovarajućom prehranom, odjećom, smještajem, zdravstvenom brigom, obrazovanjem, intelektualnim poticanjem i emocionalnim razumijevanjem (White, 1987.). Zanemarivanje u ustanovi obuhvata: uskraćivanje pojedinih oblika obrazovno-odgojnog rada neophodnih djetetu i učeniku; nereagirane na sumnju na zanemarivanje ili na zanemarivanje od strane roditelja ili skrbnika; propuste u obavljanju nadzora i zaštite djeteta i učenika od ozljeđivanja, samoozljeđivanja, upotrebe alkohola, duhana, narkotičkog sredstva ili psihoaktivne supstance te uključivanja u destruktivne skupine i organizacije i dr.

(5) Nasiljem među djecom i mladima smatra se naročito:

a) namjerno izazvan fizički napad u bilo kojem obliku: naprimjer, udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično, bez obzira na to je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna ozljeda;

b) psihičko i emocionalno nasilje odnosi se na ono ponašanje koje dovodi do trenutnog ili trajnog ugrožavanja djetetova psihičkog ili emocionalnog zdravlja i dostojanstva. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrdnim imenima, ismijavanje, manipulacija, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz grupe kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje učestvovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta ili mlađe osobe kojima se drugom djetetu namjerno nanosi tjelesna i duševna bol ili sramota;

c) ekonomsko nasilje, koje uključuje krađu i iznuđivanje novca te eksploataciju, koja podrazumijeva rad koji nije u najboljem interesu djeteta i učenika, a u korist je druge osobe ili škole, koja imaju za posljedicu ugrožavanje fizičkog ili mentalnog zdravlja, moralnog, socijalnog i emocionalnog razvoja djeteta i učenika, njegovu ekonomsku zavisnost te uskraćivanje prava na obrazovanje i slobodu izbora;

d) kulturološko nasilje, koje podrazumijeva vrijeđanje na nacionalnoj, religijskoj i rasnoj osnovi;

e) seksualno nasilje, koje podrazumijeva svaki vid verbalnog kontakta, kontakta gestama ili fizičkog kontakta sa seksualnim sadržajem, s ciljem uznemiravanja, navođenja ili primoravanja na sudjelovanje u seksualnim aktivnostima koje dijete ne želi, ne shvaća ili za koje nije razvojno doraslo ili se koristi za prostituciju, pornografiju i druge oblike seksualne

eksploatacije. To nasilje najgora je vrsta demonstracije moći. Seksualnim nasiljem smatra se: *seksualno uznemiravanje* (lascivno komentarisanje, etiketiranje, širenje priča, dodirivanje, upućivanje poruka, fotografiranje, telefonski pozivi i sl.); *navođenje ili primoravanje djeteta na sudjelovanje u seksualnim aktivnostima*, bilo da se radi o kontaktnim (seksualni odnos, seksualno dodirivanje i sl.) ili nekontaktnim aktivnostima (izlaganje pogledu, egzibicionizam i sl.); *korištenje djece za prostituciju, pornografiju i druge oblike seksualne eksploatacije*.

f) nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija (digitalno nasilje) odnosi se na: vrijeđanje, uznemiravanje, slanje prijetećih i uvredljivih poruka, lažno predstavljanje, poticanje na mržnju i nasilje, navođenje žrtve da iznosi lične podatke, otkrivanje porodičnih prilika, snimanje i nedopušteno objavljivanje i dijeljenje sadržaja na društvenim mrežama, slanjem poruka elektronskom poštom, SMS-om, MMS-om, preko mrežne stranice (*web site*), chatanjem i sl. Ono što ovo nasilje razlikuje od drugih vrsta nasilja jest činjenica da djeca mogu biti izložena i tamo gdje su do sada bila potpuno sigurna i da ono može trajati 24 sata svakog dana u sedmici, te da nepoznati počinitelj kod djeteta stvara dodatni strah i nesigurnost.

g) eksploatacija djece, koja se odnosi na njihov rad u korist drugih osoba i/ili ustanove. Ona obuhvata i kidnapovanje i prodaju djece u svrhu radne ili seksualne eksploatacije. Posljedica je tih aktivnosti narušavanje fizičkog ili mentalnog zdravlja, obrazovanja, kao i moralnog, socijalnog i emocionalnog razvoja djeteta.

(6) Nasilje podrazumijeva šest definirajućih elemenata:

- a) namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda;
- b) intenzitet i trajanje (ponavljanje nasilničkog ponašanja);
- c) moć nasilnika (nerazmjernost s obzirom na dob, snagu, brojčanu nadmoć);
- d) ranjivost i nemoć žrtve;
- e) manjak podrške;
- f) posljedice.

(7) U svim slučajevima nasilja među djecom i nad djecom od strane odraslih, koji su definisani navedenim elementima, škola je dužna postupati u skladu s Protokolom.

#### Član 5.

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. Obični sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja:

- a) nema elemenata navedenih za nasilništvo: radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način; ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete; nema nerazmjera moći; nema težih posljedica za djecu u sukobu;
- b) djeca ne insistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu;
- c) mogu dati razloge zašto su u sukobu;
- d) izvinu se ili prihvate rješenje u kojemu nema pobjednika i poraženog;
- e) slobodno pregovaraju kako bi zadovoljili svoje potrebe;
- f) mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba.

#### DIO TREĆI – SIGURNOSNE MJERE

##### Član 6.

Radi zaštite i sigurnosti učenika škola poduzima sljedeće mjere:

- a) dežurstvo nastavnika/profesora i pomoćno-tehničkog osoblja;
- b) osiguranje učenika;
- c) ostale mjere s ciljem zaštite sigurnosti učenika, utvrđene zakonom i općim aktima škole.

##### Član 7.

U postupku propisivanja i izvršavanja mjera zaštite i sigurnosti učenika škola saraduje:

- a) s roditeljima/skrbnicima učenika (u daljnjem tekstu: roditelji);
- b) s Ministarstvom obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo);
- c) s centrom za socijalni rad;
- d) s Ministarstvom unutrašnjih poslova.

##### Član 8.

(1) Roditelji su obavezani osigurati da dijete redovno pohađa školu tokom razdoblja trajanja obaveznog obrazovanja, u skladu sa zakonom.

(2) Ako roditelji pravovremeno ne obavijeste školu o razlogu izostanka učenika, razrednik je dužan uspostaviti kontakt s roditeljima ako učenik duže od tri dana ne pohađa nastavu.

(3) Razrednik je dužan obavijestiti stručnu službu škole i roditelje učenika o promjenama koje su uočene u ponašanju učenika, a koje upućuju na mogućnost ugrožavanja zdravlja i sigurnosti učenika.

(4) Razrednik je dužan voditi urednu evidenciju o učenicima, koja sadrži: adresu, kućni telefonski broj i broj mobilnoga broja roditelja.

##### Član 9.

U saradnji s Ministarstvom škola se brine da se odgojno-obrazovni proces nesmetano ostvaruje, te da sveukupni odnosi sudionika nastavnog procesa budu takvi da učenici škole budu zaštićeni od svih oblika diskriminacije i nasilja.

##### Član 10.

(1) Ako zaposlenici škole (nastavnici, stručni saradnici) uoče promjene u učenikovu ponašanju i učenju te u slučaju konstatacije da ne postoji dovoljna briga i nadzor u porodici, škola je dužna obratiti se centru za socijalni rad s ciljem poduzimanja mjera radi pružanja pomoći učeniku iz svog djelokruga rada.

(2) Radi prevencije nasilja škola saraduje sa svim bitnim akterima koji se bave rješavanjem te problematike – domom zdravlja i drugim zdravstvenim institucijama.

##### Član 11.

(1) Saradnja s Ministarstvom unutrašnjih poslova odvija se prvenstveno kroz kontinuirani obilazak škole i školskog okruženja od strane ophodnje Ministarstva unutrašnjih poslova,

radi kontroliranja uvjeta za nesmetan rad škole i sprečavanja nastanka potencijalnih problema. Školski policajac (policajac zadužen za područje u kojem se nalazi škola) dužan je ostvarivati, zajedno s direktorom škole, saradnju s Odjelom za maloljetničku delinkvenciju, kojoj se prijavljuje svaka situacija u školi ili u ponašanju učenika koja može dovesti do delikventnog ponašanja, kako bi se na vrijeme spriječila i time ostvarila sigurnost drugih učenika škole.

(2) U vrijeme drugih školskih aktivnosti (ekskurzije, izleta, rekreativne nastave i sl.) škola postupa u skladu s pravilima za organizovanje izleta, ekskurzija i logorovanja učenika osnovnih i srednjih škola.

#### Član 12.

(1) Dežurstvo u školi izvode dežurni nastavnici, pomoćno tehničko osoblje i dežurni učenici u skladu s organizacijom rada škole.

(2) Dežurstvo u školi počinje 15 minuta prije početka nastave i završava se 15 minuta poslije završetka nastave, a pravila dežurstva uređena su drugim aktima škole.

#### Član 13.

Škola je dužna osigurati postojanje u školi kompleta za prvu pomoć te osigurati njegovu dostupnost svim zaposlenicima u školi u objema smjenama. U slučaju ozljeđivanja učenika škola (dežurni nastavnici, razrednik ili direktor škole) je dužan osigurati stručnu liječničku pomoć učeniku ako je ona neophodna, te o ozljedi učenika odmah obavijestiti roditelje.

### DIO ČETVRTI – MJERE PREVENCIJE

#### Član 14.

Radi sprečavanja svih vrsta nasilja nad djecom škola je dužna primjenjivati mjere čiji su ciljevi:

- podizanje i njegovanje klime prihvatanja, tolerancije i uvažavanja različitosti;
- sudjelovanje svih interesnih skupina (djeca, zaposleni u školi, roditelji, lokalna zajednica) u donošenju i razvijanju programa i plana prevencije. U okviru ove mjere koristiti Obrazac broj 4, za praćenje rizičnih nasilnih oblika ponašanja učenika od strane učenika promatrača;
- podizanje nivoa svijesti za prepoznavanje nasilja;
- definisane postupaka zaštite od nasilja i reagovanja u situacijama nasilja;
- informisanje svih interesnih skupina o postupcima zaštite;
- promoviranje nadležnosti svih interesnih skupina za uočavanje i rješavanje problema nasilja.

#### Član 15.

Škola je obavezna tokom školske godine organizirati, preko stručne službe i direktora škole, radionice za učenike, te seminare za roditelje i nastavnike s temom: „Nasilje, postupci u slučaju nasilnog ponašanja i mjere sprečavanja nasilja u školi i izvan škole“.

#### Član 16.

Radi provođenja mjera prevencije škola je dužna svake godine izraditi školski akcijski plan, kao sastavni dio godišnjeg

programa rada škole, a na osnovi analize učestalosti slučajeva nasilja, zastupljenosti različitog oblika nasilja, broja ozljeda, sigurnosti školskog objekta i dvorišta te sličnog.

### DIO PETI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU OBIČNOG VRŠNJAČKOG SUKOB

#### Član 17.

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki je zaposlenik škole dužan:

- odmah prekinuti sukob među djecom. Od ostalih prisutnih učenika zatražiti da se razidu, pri tome koristeći miran ali odlučan ton;
- pružiti pomoć ozlijeđenom učeniku;
- o sukobu obavijestiti razrednika koji je dužan obavijestiti pedagoga škole;
- pedagog škole će u prisutnosti razrednika obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima i sastaviti službenu zabilješku (Obrazac broj 1) o obavljenom razgovoru sa sukobljenim učenicima, okolnostima događaja i opažanju;
- dogovoriti će s učenicima da se izvinu jedan drugom i prihvate rješenje u kojem niko neće pobijediti;
- u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima, razrednik će zajedno s pedagogom pozvati roditelje u školu, s ciljem prevladavanja takve situacije i radi pomoći učeniku;
- prema potrebi, učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška ili defektološka pomoć) u školi ili izvan škole, u dogovoru s roditeljima/skrbnicima;
- ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu sa zakonom, statutom i drugim općim aktima škole kojima se bliže određuju pravila i procedure provođenja postupka i izricanja odgojno-disciplinskih mjera učeniku;
- u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja učenikova ponašanja te u slučaju nesaradnje roditelja/skrbnika, škola će obavijestiti nadležni centar za socijalni rad.

### DIO ŠESTI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

#### Član 18.

(1) Svi zaposlenici škole koji imaju saznanja o nasilju, zlostavljanju ili zanemarivanju djeteta koje se događa u školi ili izvan nje dužni su bez odgađanja reagovati u skladu s ovim Protokolom.

(2) U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom nastavnici, razrednici, stručni suradnici škole i direktor škole dužni su:

- odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine trenutno nasilno postupanje prema djetetu, a u slučaju potrebe, zatražiti pomoć i drugih zaposlenika škole ili, po potrebi, pozvati službenike policije;
- ako je dijete ozlijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled, pozvati službu zdravstvene pomoći ili na najbrži mogući način osigurati djetetu pratnju stručnog saradnika (dvije osobe, uz poštovanje djetetovog spola pri odabiru pratnje) liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o

daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja/skrbnika;

c) nakon prijavljenog nasilja razrednik odnosno stručni saradnik bez odgađanja će obavijestiti roditelja ili zakonske zastupnike, upoznati ih sa svim činjenicama i okolnostima čina nasilja te ih izvijestiti o aktivnostima i mjerama koje će se poduzeti. Ako se procijeni da obavijest roditelja nije u djetetovom najboljem interesu, o počinjenom nasilju upoznaje se centar za socijalni rad;

d) nakon prijave odnosno prekida nasilja odmah obaviti razgovor s djetetom koje je pretrpjelo nasilje, odnosno djetetom koje je počinilo nasilje, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, u dogovoru s liječnikom čim to bude moguće. Razgovor s djetetom obavlja razrednik (u slučaju niskog nivoa nasilja) odnosno razrednik sa stručnim saradnikom (u slučaju srednjeg nivoa nasilja), a u slučaju visokog nivoa nasilja razgovor obavlja direktor sa stručnim saradnikom. Razgovor se obavlja na način da se postupa posebno pažljivo s djetetom, uz poštovanje djetetovog dostojanstva. Ako tokom obavljanja razgovora s djetetom dođe do spoznaje da postoji sumnja da je počinjeno određeno kazneno djelo, razgovor se prekida i o tome se odmah obavještava policija i centar za socijalni rad;

e) obaviti razgovor s drugim učesnicima ili svjedocima ili odraslim osobama koje imaju spoznaja o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i trajanje nasilja. Ako se nasilje dogodilo unutar razrednog odjeljenja, razrednik je, uz prisutnost stručnog saradnika, zadužen za razgovore sa sudionicima u sukobu i svjedocima. Ako u nasilju učestvuju učenici više odjeljenja, razrednici razgovaraju s učenicima iz svog odjeljenja, a razgovore sa svjedocima nasilja obavlja stručni saradnik;

f) u skladu s članom 33. ovog Protokola, o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima načiniti službenu zabilješku (Obrazac broj 1), kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka, koje će se na zahtjev dostaviti drugim nadležnim tijelima, te o događaju obavijestiti nastavničko vijeće škole;

g) u skladu sa zakonom, statutom i drugim općim aktima škole pokrenuti odgojno-disciplinski postupak za utvrđivanje odgovornosti učesnika u događaju nasilja.

#### Član 19.

U situaciji nasilja u školi u koju je uključeno dijete s posebnim potrebama, bilo kao žrtva ili nasilnik, obavezna je psihološka procjena stručne osobe / tima, nakon čega se postupa u skladu s preporučenim mjerama.

### DIO SEDMI – NIVOI NASILJA I ODGOJNE INTERVENCIJE

#### Član 20.

(1) Cilj je razvrstavanja nasilja na nivoe osiguranje ujednačenog postupanja (intervencija) u situacijama nasilja kada su akteri učenici (učenik – učenik, učenik – zaposlenik).

(2) Isti oblici nasilja mogu se pojaviti na više razina, ali se razlikuju po intenzitetu, stepenu rizika, učestalosti, posljedicama i učesnicima.

<b>Oblici nasilja PRVOG nivoa i odgojni rad</b> <b>Nizak nivo rizika</b>		
Oblici nasilja	Odgovorne osobe	Odgojni postupci
Zanemarivanje: higijenska, zdravstvena, obrazovna i odgojna zapuštenost, skitnja, prosjačenje	Razrednik Pedagog	Razrednik samostalno poduzima aktivnosti u saradnji s roditeljima, u smislu pojačanog odgojnog rada s učenikom koji je počinio nasilje, skupinom učenika i/ili odjeljskom zajednicom, te evidentira i prati ponašanje i sl.  Izuzetno, ako se nasilno ponašanje ponavlja, ako odgojni rad ne daje rezultate, ako su posljedice teže, ako je u pitanju nasilje od grupe prema pojedincu ili ako isti učenik trpi ponovljeno nasilje, ustanova interviše aktivnostima predviđenim na drugoj, odnosno trećoj razini.
Fizičko nasilje: guranje, štipanje, grebanje, prljanje, gađanje, čupanje, ujedanje, saplitanje, šutiranje i uništavanje stvari		
Psihičko nasilje: omalovažavanje, ogovaranje, ruganje, vrijeđanje, nazivanje pogrđnim imenima, psovanje, etiketiranje, imitiranje		
Ekonomsko nasilje: krađa i iznuđivanje novca		
Kulturološko nasilje: vrijeđanje na nacionalnoj, religijskoj i rasnoj osnovi		
Socijalno nasilje: dobacivanje, podsmjehivanje, isključivanje iz grupe ili zajedničkih aktivnosti, favoriziranje na osnovi različitosti, širenje glasina		
Seksualno nasilje: psovanje, neumjesno dobacivanje sa seksualnom porukom, lascivni komentari, širenje priča, seksualna nedvosmislena gestikulacija, etiketiranje		
Nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija i drugih komunikacijskih tehnologija: uznemiravajuće pozivanje, slanje uznemiravajućih SMS, MMS poruka i nedolično komuniciranje preko društvenih mreža		

<b>Oblici nasilja DRUGOG nivoa i odgojni rad</b> <b>Umjeren nivo rizika</b>		
Oblici nasilja	Odgovorne osobe	Odgojni postupci
Fizičko nasilje: šamaranje, udaranje, gaženje, cijepanje odjeće, zatvaranje, pljuvanje, otimanje i uništavanje imovine, izmicanje stolice, čupanje za uši i kosu	Direktor Razrednik Stručni saradnik (pedagog)	Aktivnosti poduzima razrednik, u saradnji sa stručnim saradnikom (pedagogom, psihologom, socijalnim radnikom) i direktorom, uz obvezno sudjelovanje roditelja, u smislu pojačanog odgojnog rada i uključivanja učenika koji je počinio nasilje u dodatne programe.  Škola koja nema psihologa i socijalnog radnika u stručnom timu uspostavlja saradnju s takvim stručnjacima iz drugih institucija, centra za socijalni rad, škola ili nevladinih organizacija.  Ako pojačani odgojni rad nije djelotvoran, pokreće se odgojno-disciplinski postupak i izriče mjera, u skladu s propisima.  Samo u slučajevima seksualnog nasilja škola je dužna nasilje odmah prijaviti policiji, nadležnom centru za socijalni rad i Ministarstvu.
Ekonomsko nasilje: krađa i iznuđivanje novca, navođenje i prisiljavanje te iskorištavanje za prosjačenje		
Kulturološko nasilje: vrijeđanje na nacionalnoj, religijskoj i rasnoj osnovi		
Psihičko nasilje: ucjenjivanje, prijetnje, nepravedno kažnjavanje, zabrana komuniciranja, isključivanje, manipuliranje emocijama		
Socijalno nasilje: spletkarenje, uskraćivanje pažnje od grupe (ignorisanje), neuključivanje, neprihvatanje, manipulacija ponašanjem, iskorištavanje		
Seksualno nasilje: seksualno dodirivanje, pokazivanje pornografskog materijala, pokazivanje intimnih dijelova tijela, skidanje		
Nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija i drugih komunikacijskih tehnologija: neprimjereno oglašavanje, snimanje i slanje videozapisa, zloupotreba blogova, foruma i chatanja, snimanje pojedinca kamerom protiv njegove volje, snimanje nasilnih scena i distribuiranje snimaka i slika		

Oblici nasilja TREĆEG nivoa i odgojni rad Visok nivo rizika		
Oblici nasilja	Odgovorne osobe	Odgojni postupci
Fizičko nasilje: tuča, davljenje, bacanje, prouzrokovanje opekline i drugih ozljeda, uskraćivanje hrane i sna, izlaganje niskim temperaturama, napad oružjem	Direktor škole Razrednik Stručni saradnik (pedagog) Nadležna tijela i službe	Aktivnost poduzima direktor škole sa stručnim timom (pedagog, psiholog, socijalni radnik), uz obvezno angažovanje roditelja te nadležnih tijela, organizacija i službi (centra za socijalni rad, zdravstvene službe, policije i drugih organizacija i službi).  Škola je dužna ozbiljnije oblike zlostavljanja učenika prijaviti policiji, nadležnom centru za socijalni rad i Ministarstvu.  Na ovoj razini obavezan je odgojni rad koji je, po intenzitetu, primjeren potrebama učenika koji je počinio nasilje, kao i pokretanje odgojno-disciplinskog postupka i izricanje mjera u skladu sa zakonom.  Ako je za rad s učenikom žrtvom i/ili nasilnikom angažovana i druga ustanova ili služba, škola ostvaruje saradnju s njom i međusobno usklađuju aktivnosti.
Psihičko nasilje: zastrašivanje, ucjenjivanje uz ozbiljnu prijetnju, iznuđivanje novca ili stvari, ograničavanje kretanja, navođenje na korištenje narkotičkih sredstava i psihoaktivnih supstancija, uključivanje u destruktivne grupe i organizacije		
Ekonomsko nasilje: navođenje, prisiljavanje i iskorištavanje za činjenje kaznenih djela (trgovina ljudima)		
Kulturološko nasilje: vrijeđanje na nacionalnoj, religijskoj i rasnoj osnovi		
Socijalno nasilje: prijetnje, izolacija, maltretiranje pojedinca ili grupe od druge skupine, organizovanje zatvorenih grupa (klanova) čija je posljedica ozljeđivanje drugih		
Seksualno nasilje: zavođenje od punoljetne osobe, podvođenje, navođenje, iznuđivanje i prisila na seksualni čin, silovanje, incest, zloupotrebom položaja		
Nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija i drugih komunikacijskih tehnologija: snimanje nasilnih scena i distribuiranje snimaka, distribuiranje slika s nedopuštenim sadržajem, dječja pornografija		

(3) Ako postoji sumnja ili saznanje da učenik učestvuje u promovisanju, zagovaranju i podržavanju ideološki motiviranog nasilja, odnosno nasilnog ekstremizma, direktor škole saziva stručni tim koji razmatra situaciju i na osnovu prikupljenih informacija odlučuje o daljem postupku.

(4) Ako postoji sumnja ili saznanje da učenik priprema i/ili sudjeluje u ideološki motiviranom nasilju, odnosno u nasilnom ekstremizmu koje ima elemente kaznenog djela i kada taj događaj očigledno zahtijeva neodgodivo postupanje, direktor škole odmah obavještava učenikove roditelje i policiju.

#### DIO OSMI – ULOGE I ODGOVORNOSTI ZAPOSLENIKA I UČENIKA U SITUACIJAMA NASILJA

##### Član 21.

Posebne dužnosti u sprečavanju i rješavanju situacija s nasiljem proizlaze iz prava i obaveza koje određuje opis poslova određenog radnog mjesta.

##### Član 22.

**Direktor škole** odgovoran je:

- za poštovanje zakonitosti u radu ustanove;
- za obavještavanje zaposlenika o pravilnicima, podzakonskim aktima (pravilnikom škole, pravilnikom o kućnom redu, Protokolu);
- za sklapanje protokola s drugim institucijama;
- za reagovanje u slučajevima nasilja (drugog i trećeg nivoa nasilja);
- za obavljanje konsultacijskih razgovora s relevantnom

osobom koja je prijavila nasilje i prikuplja informacije o slučaju u skladu s razinama nasilja;

f) za obavljanje razgovora sa osobom koja je evidentirana kao zlostavljač;

g) za poduzimanje odgovarajućih mjera u skladu s Protokolom;

h) za obavljanje razgovora s roditeljima/skrbnicima o slučaju, radi njihova informisanja;

i) za evidentiranje slučaja nasilja (vodi evidenciju, dokumentaciju);

j) za obavještavanje druge institucije ako je potrebno u slučajevima nasilja nad djecom;

k) za obvezno učestvovanje u postupku kada je u pitanju nasilje nad učenikom od strane zaposlenika u školi i osoba izvan škole;

l) za praćenje učinaka poduzetih mjera;

m) za podnošenje godišnjeg izvještaja o provođenju školskog akcijskog plana školskom odboru i Ministarstvu.

**Razrednik** ima ulogu i odgovornost:

a) upoznati učenike i roditelje s odredbama pravilnika škole, pravilnika o kućnom redu i ovog Protokola;

b) upoznati učenike i roditelje s pravilima prihvatljivog ponašanja u školi i izraditi pravila, na razini odjeljenja, s učenicima;

c) pratiti društvenu klimu na nivou odjeljenja i ujedno prepoznati postojanje mogućeg nasilja ili zlostavljanog ili zanemarenog učenika;

d) voditi propisanu evidenciju o učenicima sa svim

relevantnim podacima;

e) dežurati po rasporedu, biti dostupan učenicima i voditi knjigu evidencije (knjigu dežurstva);

f) u situaciji događanja nasilja postupiti u skladu s razinom rizika i po propisanim koracima;

g) razjašnjavati okolnosti i analizirati činjenice nastale situacije (razgovarati sa žrtvom, nasilnikom i promatračima);

h) procijeniti razinu rizika;

i) obavijestiti roditelje i razgovarati s roditeljima te održavati saradnju s njima, osim u slučajevima kada to nije u djetetovom najboljem interesu;

j) poduzimati dodatne mjere, ako situacija nalaže uputiti slučaj pedagogu, psihologu;

k) obavijestiti direktora škole o slučajevima nasilja nad djecom, u skladu s razinama nasilja;

l) komunicirati s relevantnim ustanovama, uz saglasnost rukovodstva;

m) saradivati sa stručnom službom škole;

n) evidentirati slučaj i voditi dokumentaciju o tome;

o) pratiti učinke poduzetih mjera.

#### **Dežurni nastavnik** odgovoran je:

a) upoznati se s odredbama pravilnika škole, pravilnika o kućnom redu i Protokola;

b) dežurati prema utvrđenom rasporedu;

c) pratiti ponašanje učenika za vrijeme odmora, pri dolasku u školu i izlasku iz škole;

d) uočiti situaciju nasilja i reagovati odmah (prva razina nasilja);

e) evidentirati situaciju nasilja u knjigu dežurstva;

f) obavijestiti odjeljenjskog razrednika o situaciji nasilja;

g) obavijestiti školski koordinacijski tim, direktora škole ako to situacija nalaže (druga razina nasilja);

h) ostvarivati saradnju s relevantnim osobama koje mogu pružiti zaštitu;

i) pratiti učinke poduzetih mjera.

#### **Nastavnici** imaju ulogu i odgovornost:

a) lično se upoznati s odredbama pravilnika škole, pravilnika o kućnom redu i Protokola;

b) pratiti i uočavati situacije nasilja nad djecom;

c) prijaviti situaciju nasilja u skladu s Protokolom i procijenjenom razinom rizika;

d) prepoznati slučaj zlostavljanja i zanemarivanja djeteta te poduzeti korake u skladu s tim;

e) obavijestiti razrednika;

f) konsultovati se s kolegama, stručnom službom, direktorom škole;

g) reagovati odmah u situaciji nasilja;

h) poduzeti korake ako situacija to nalaže;

i) voditi evidenciju o slučaju nasilja;

j) učestvovati u praćenju poduzetih mjera;

k) ostvariti saradnju sa svim relevantnim osobama koje mogu pružiti zaštitu.

**Stručni tim škole** (pedagog i/ili psiholog, socijalni radnik):

a) saraduje sa svim akterima u školi;

b) saraduje s roditeljima i učenicima te na taj način

ostvaruje uvid u porodične i socijalne prilike;

c) vodi propisanu evidenciju o učenicima (naročito o rizičnoj skupini);

d) poduzima mjere prevencije;

e) uočava i prijavljuje situacije nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja djeteta;

f) reaguje odmah u situaciji nasilja;

g) procjenjuje razinu rizika i predlaže zaštitne mjere;

h) prati učinke poduzetih mjera;

i) pruža pomoć i podršku akterima nasilne situacije (žrtvi, nasilniku);

j) razgovara sa žrtvom nasilja i svjedokom nasilja;

k) razgovara s počiniteljem nasilja;

l) obavještava roditelje o situaciji nasilja, osim u slučajevima kada to nije u djetetovu najboljem interesu;

m) evidentira slučaj i vodi dokumentaciju o tome;

n) organizuje obuku za zaštitu učenika od nasilja i obuku mirnog rješavanja sukoba (učenika, zaposlenika, roditelja);

o) saraduje s drugim institucijama;

p) provodi istraživanja i piše izvještaje o ovoj temi.

#### **Učenici** su dužni:

a) upoznati se s odredbama pravilnika škole, pravilnika o kućnom redu i Protokola;

b) uočavati slučajeve nasilnog ponašanja i prijaviti razredniku, dežurnom nastavniku ili stručnom saradniku (pedagogu);

c) učestvovati u mjerama prevencije i zaštite.

#### **Sekretar Škole:**

a) zadužen je za upoznavanje kolektiva sa svim relevantnim dokumentima i pomaže u njihovu tumačenju;

b) upoznaje vijeće roditelja, vijeće učenika i školski odbor s pravilnicima i podzakonskim aktima o sigurnosti učenika;

c) uočava i prijavljuje nasilnu situaciju te obavještava razrednika i stručnu službu;

d) reaguje u situaciji nasilja (prva razina nasilja);

e) zajedno s direktorom škole uspostavlja i održava saradnju s lokalnim institucijama.

#### **Pomoćno i tehničko osoblje:**

a) dežura prema rasporedu;

b) uočava nasilje i u kriznim situacijama odmah intervenira;

c) obavještava dežurnog nastavnika.

#### **Školski koordinacijski tim:**

a) sastavlja školski akcijski plan zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;

b) upoznaje kolektiv s donesenim planom;

c) izrađuje i prikuplja dokumentaciju o situacijama nasilja;

d) kontinuirano evidentira i čuva dokumentaciju;

e) procjenjuje razinu rizika situacije nasilja;

f) poduzima korake u skladu s Protokolom;

g) poduzima odgovarajuće mjere prema učeniku koji trpi nasilje;

h) obavještava roditelja/skrbnika o situaciji nasilja, osim u slučajevima kada to nije u djetetovu najboljem interesu;

i) obavještava direktora škole;

j) prati učinke poduzetih mjera i obavlja njihovu

evaluaciju;

k) obavještava druge nadležne institucije;

l) zajedno s direktorom škole može poduzimati akcije u okviru trećeg nivoa nasilja;

m) neodgodivo prijavljuje zdravstvenom centru u hitnim slučajevima, kada je djetetu potrebna medicinska intervencija;

n) neodgodivo prijavljuje policiji u slučajevima kada je djetetu potrebna fizička zaštita ili kada postoji sumnja da je počinjeno kazneno djelo;

o) redovno prijavljuje centru za socijalni rad u roku od sljedeća tri dana;

p) podnosi godišnje izvještaje o realizaciji školskog akcijskog plana nastavničkom vijeću i školskom odboru.

#### Školski odbor:

a) prihvata školski plan aktivnosti na prevenciji nasilja kao dio godišnjeg programa rada škole;

b) prihvata godišnje izvještaje školskog koordinacijskog tima i direktora škole o provedbi školskog plana aktivnosti;

c) prati provedbu disciplinskih mjera pokrenutih u slučaju nasilja nastavnika prema učeniku.

DIO DEVETI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (NASTAVNIKA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA), OBLICI NASILJA I INTERVENCIJE

Oblici nasilja i intervencije		
Oblici nasilja	Odgovorna osoba	Intervencije
Fizičko nasilje: svi oblici prvog, drugog i trećeg nivoa nasilja	Direktor škole Koordinacijski tim Školski odbor Mjerodavna tijela i službe (policija, centar za socijalni rad, zdravstvene ustanove)	Mjere u skladu sa: - statutom škole - pravilnikom o disciplinskim mjerama - rješenjem obrazovne inspekcije - etičkim kodeksom škole - preporukom koordinacijskog tima - zakonskim propisima
Psihičko nasilje: svi oblici prvog, drugog i trećeg nivoa nasilja		
Ekonomsko nasilje: krađa i iznuđivanje novca, vrbovanje, navođenje na eksploataciju (trgovina ljudima)		
Kulturološko nasilje: vrijeđanje na nacionalnoj, religijskoj i rasnoj osnovi		
Socijalno nasilje: svi oblici prvog, drugog i trećeg nivoa nasilja		
Seksualno nasilje: svi oblici prvog, drugog i trećeg nivoa nasilja		
Nasilje zloupotrebom informacijskih tehnologija i drugih komunikacijskih tehnologija: oblici prvog, drugog i trećeg nivoa nasilja		

#### Član 23.

(1) U slučaju postojanja sumnje da je dijete žrtva zlostavljanja ili zanemarivanja od strane odrasle osobe koja nije zaposlena u školi, direktor škole podnosi prijavu nadležnoj instituciji:

a) zdravstvenoj ustanovi (ako je djetetu neophodna zdravstvena zaštita);

b) Ministarstvu unutrašnjih poslova (ako je djetetu potrebna fizička zaštita ili postoji sumnja da je počinjeno kazneno djelo);

c) centru za socijalni rad.

(2) Prijava iz stava (1) ovoga člana sadrži podatke o djetetu i razloge upućivanja.

(3) Prije podnošenja prijave potrebno je obavijestiti



roditelje, osim ako postoji procjena da će time biti ugrožena djetetova sigurnost.

#### Član 24.

(1) Svaki zaposlenik u školi dužan je direktoru škole prijaviti nasilje od strane zaposlenika u školi prema djetetu.

(2) U slučaju da uprava škole ima saznanje da je zaposlenik počinio nasilje ili prijetnju prema učeniku škole, u roku od 48 sati potrebno je uraditi sljedeće:

a) razgovarati sa zaposlenikom, uz nazočnost članova koordinacijskog školskog tima, te ga upozoriti na neprihvatljivost takva ponašanja;

b) voditi službenu zabilješku o razgovoru, koja će se arhivirati u dosje tog zaposlenika;

c) napismeno obavijestiti roditelje/skrbnike učenika o poduzetim mjerama;

d) na osnovi procjene koordinacijskog školskog tima prema zaposleniku poduzeti odgovarajuće disciplinske mjere u skladu s pravilnikom o disciplinskom postupku;

e) uputiti zaposlenika na stručni izvanškolski tretman (psiholog, psihijatar i sl.);

f) po potrebi obavijestiti policiju;

g) ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama potrebno je pisanom zabilješkom obavijestiti Ministarstvo.

(3) Ako je zbog slučaja nasilja od strane nastavnika prema djetetu, na osnovi procjene koordinacijskog tima škole, pokrenut disciplinski postupak, direktor škole dužan je nastavnika udaljiti s rada do okončanja disciplinskog postupka.

(4) Ako direktor škole ne udalji nastavnika prema stavu (3) ovoga člana, odluku o udaljenju dužan je donijeti školski odbor. Direktor škole odgovoran je za poštovanje zakonitosti rada škole i poduzimanje mjera u skladu s važećim zakonima.

#### DIO DESETI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNAJANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI

#### Član 25.

(1) Pedagoško-psihološka služba, u saradnji s razrednikom, ostvaruje uvid u porodične i socijalne prilike učenika. Kada se uoče promjene u ponašanju i učenju učenika i u slučaju konstatacije da ne postoji dovoljna briga i nadzor u obitelji, škola je dužna obratiti se centru za socijalni rad s ciljem poduzimanja mjera radi pružanja pomoći učeniku.

(2) Niko od zaposlenih u školi nije ovlašten provoditi istragu ili dokazivanje zlostavljanja i zanemarivanja u porodici, jer su to zadaci u nadležnosti drugih ustanova. Zadaci škole u slučaju postojanja sumnje iscrpljuju se podnošenjem prijave. Škola je dužna saradivati s nadležnim centrom za socijalni rad i djelovati s ciljem dobrobiti učenika.

#### DIO JEDANAESTI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA UČENIKA PREMA ZAPOSLENIKU ŠKOLE

#### Član 26.

U slučaju da je zaposlenik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od učenika škole, zaposlenik o tome treba obavijestiti direktora škole ili stručne saradnike, koji će:

a) razgovarati s učenikom u prisustvu razrednika i voditi

službenu zabilješku o razgovoru;

b) odmah obavijestiti roditelje/skrbnike učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja;

c) prema učeniku poduzeti odgovarajuće odgojno-disciplinske mjere koje će donijeti nastavničko vijeće u skladu s pravilnikom o pedagoškim mjerama;

d) uključiti učenika u stručni tretman u školi ili, u dogovoru s roditeljima/skrbnicima, u ustanovi izvan škole;

e) po potrebi obavijestiti policiju;

f) ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama potrebno je pisanom zabilješkom obavijestiti Ministarstvo.

#### Član 27.

(1) U slučaju da bilo kojem nasilnom sukobu (učenik – učenik, učenik – zaposlenik, zaposlenik – učenik ili zaposlenik – zaposlenik) u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a koji odbijaju svjedočiti zbog straha da će ugroziti vlastitu sigurnost, škola je dužna osigurati anonimnost i zaštitu svjedoka.

(2) U slučaju da bilo kojem nasilnom sukobu u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetkog oblika i intenziteta, te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, direktor škole i/ili stručni saradnik dužni su osigurati stručnu pomoć učenicima koji su promatrali događaje nasilja. Dužni su savjetovati se s odgovornom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama, o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

#### DIO DVANAESTI – POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

#### Član 28.

(1) U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja/skrbnika učenika, nepoznate osobe, zaposlenika škole) prema drugoj odrasloj osobi u školi, te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, zaposlenik škole koji ima tu informaciju ili je prisutan mora:

a) odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje;

b) ako odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine, upozoriti je na neprihvatljivost takvog ponašanja i zatražiti od nje da odmah napusti prostor škole;

c) ako u tome ne uspije, odmah obavijestiti direktora škole, stručnog saradnika ili drugog zaposlenika škole kako bi oni pokušali prekinuti nasilno ponašanje;

d) direktor škole o događaju obavještava policiju.

#### DIO TRINAESTI – ŠKOLSKI KOORDINACIJSKI TIM

#### Član 29.

(1) Radi provedbe postupaka zaštite djece osniva se školski koordinacijski tim. Članove tima imenuje direktor škole, i to: po dva iz reda roditelja učenika škole i zaposlenika, koji trebaju pokazivati visoku profesionalnost u radu, imati dobre komunikacijske sposobnosti i koji u svom osobnom

i profesionalnom životopisu nemaju elemenata nasilnog ponašanja, kao i dva učenika koje predlaže vijeće učenika škole. Mandat tima je četiri godine. Stalni članovi tima su: direktor škole, pedagog i psiholog škole.

(2) Zadaci i plan rada školskog koordinacijskog tima sastavni su dio godišnjeg programa rada škole.

#### Član 30.

(1) Zavisno o složenosti situacije nasilja, konsultacije se mogu obaviti i sa službama izvan škole:

- a) centrom za socijalni rad;
- b) zdravstvenom ustanovom;
- c) Ministarstvom unutrašnjih poslova;
- d) Ministarstvom.

(2) Prilikom konsultacija s kolegama obvezno je poštovati načelo povjerljivosti, kao i načelo zaštite djetetova najboljeg interesa.

#### Član 31.

Nakon što se obave konsultacije poduzimaju se sljedeće mjere:

- a) obavještanje roditelja o nasilju ili osobe od povjerenja u slučajevima sumnje na nasilje u obitelji;
- b) dogovor o zaštitnim mjerama prema djetetu;
- c) organizovanje posebnih programa osnaživanja djece za konstruktivno postupanje u situacijama nasilja;
- d) poduzimanje zakonskih mjera u skladu s propisima koji uređuju disciplinsku odgovornost učenika i zaposlenika.

### DIO ČETRNAESTI – OPERATIVNI PLAN ZAŠTITE

#### Član 32.

(1) Operativni plan zaštite (u daljem tekstu: plan zaštite) sastavlja se za konkretnu situaciju drugog i trećeg nivoa nasilja, za sve učenike – sudionike nasilja (one koji tpe, koji čine i koji su svjedoci nasilja).

(2) Plan zaštite zavisi od vrste i težine nasilnog ponašanja, posljedica nasilja za pojedinca i kolektiv, broja učesnika i sl. Mjere i aktivnosti planiraju se na osnovu sagledavanja karakteristika učenika, potreba za podrškom i uz učestvovanje učenika i roditelja, osim kada se radi o nasilju u porodici, kada je nužno uključiti nadležni centar za socijalni rad.

(3) Plan zaštite sadrži: aktivnosti usmjerene na promjenu ponašanja – pojačan odgojni rad, rad s roditeljem, rad s odjelnom zajednicom, uključivanje vijeća učenika i vijeća roditelja, a po potrebi i tijela upravljanja; nositelje tih aktivnosti, vremensku dinamiku; načine kojima će se osigurati ponovno sudjelovanje svih sudionika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u širu društvenu zajednicu.

(4) Mjere i aktivnosti trebaju biti poduzete uz sudjelovanje učenika te da budu u skladu s njegovim razvojnim mogućnostima. Kada stručni tim procijeni da postoji potreba da se, osim pojačanog odgojnog rada ili odgojnog rada koji u intenzitetu odgovara potrebama učenika, prilagodi i obrazovni rad, predložiti će timu za pružanje dodatne podrške učenicima pripremu individualnog obrazovnog plana.

(5) Plan zaštite sastavlja stručni tim zajedno s razrednikom, direktorom škole i roditeljem, a po potrebi i s drugim mjerodavnim organizacijama i službama.

(6) Plan zaštite sadrži i informacije o mjerama i aktivnostima koje škola poduzima samostalno, u saradnji s drugim nadležnim organizacijama i službama i kada druge nadležne organizacije i službe provode aktivnosti samostalno. Kada su u mjere i aktivnosti uključene druge organizacije i službe, određuju se zadaci, odgovorne osobe, dinamika i načini međusobnog izvještavanja.

(7) Plan zaštite treba sadržavati i evaluaciju plana.

### DIO PETNAESTI – EVIDENCIJA ŠKOLE O SITUACIJAMA NASILJA

#### Član 33.

(1) Zaposlenik škole (razrednik, stručna služba, direktor škole i školski koordinacijski tim) obavezani su voditi evidenciju i pisati izvještaje o pojavama nasilja.

(2) Pri vođenju dokumentacije o pojavama nasilja koriste se tri obrasca:

- a) evidentni list o sukobima i nasilju u školi;
- b) obrazac za opis događaja;
- c) školski izvještaj o nasilju.

(3) Dokumentacija o pojavama nasilja čuva se na sigurnom mjestu u stručnoj službi škole, kako bi se osigurala povjerljivost podataka. Podaci u obrascima i izvještaju moraju biti zaštićeni od zloupotrebe bilo koje vrste.

#### **Evidentni list (Obrazac broj 2)**

(4) Škola vodi posebni Evidentni list o sukobima i nasilju u školi (Obrazac broj 2). Obrazac popunjava član nastavničkog vijeća koji je bio prisutan ili obaviješten o nasilju neposredno nakon događaja. Evidentni list je sastavni dio izvještaja škole o događaju.

#### **Obrazac za opis događaja nasilja (Obrazac broj 1)**

(5) Nastavnik ili drugi zaposlenik škole koji je učestvovao u činu nasilja odnosno koji je bio prisutan ili obaviješten o nasilju nad djecom neposredno nakon događaja popunjava Obrazac za opis događaja nasilja te ga predaje ga razredniku, direktoru škole ili stručnom saradniku (u skladu s razinom ponašanja). Obrazac je dio izvještaja škole o događaju.

#### **Školski izvještaj o nasilju (Obrazac broj 3)**

(6) Školski izvještaj o nasilju predstavlja ukupan prikaz o broju situacija nasilja, učesnicima, poduzetim pedagoškim mjerama i disciplinskim postupcima tokom školske godine.

(7) Školski izvještaj o nasilju popunjava direktor škole na osnovu evidentnih listova i obrazaca o događaju te ga dostavlja Ministarstvu.

### DIO ŠESNAESTI – ZAVRŠNE ODREDBE

#### Član 34.

(1) Školski koordinacijski odbor čuva obrasce o učinjenom nasilju ili sumnji da se nasilje događa. Svaki razrednik je obavezan imati kopiju popunjenih obrazaca, a original dostavlja pedagoškoj službi.

(2) Direktor škole odlučuje o dozvoli pristupa dokumentaciji i podacima u postupku zaštite učenika, osim ako je na osnovi zakona, a na zahtjev suda odnosno drugog nadležnog tijela, obavezan dostaviti ih.

(3) Korištenje dokumentacije u javne svrhe i rukovanje podacima mora biti u skladu sa zakonom.

Član 35.

(1) Za primjenu ovog Protokola odgovoran je direktor škole.

(2) Obaveza je direktora škole najmanje dva puta godišnje podnijeti izvještaj nastavničkom vijeću i školskom odboru o evidentiranim situacijama nasilja u školi te poduzetim mjerama i njihovim učincima.

Član 36.

(1) Protokol stupa na snagu datumom potpisivanja i bit će objavljen u „Službenim novinama Srednjobosanskog kantona.

(2) Potpisivanjem ovog Protokola prestaje važiti Protokol o postupanju u slučaju nasilja u školi, broj 03-38-185/13-2 od 30. augusta 2013. godine.

(3) Škola će objaviti Protokol na oglasnoj ploči škole u roku od osam dana od dana primitka Protokola.

Broj: 07-34-772/23

18. jula 2023.

Travnik

MINISTAR

Bojan Domić, s. r.